

“กระท่อม” ขุมทรัพย์ พันล้าน ที่ถูกปิดบัง

เปิดทุกแง่มุม
ของกระท่อม
ที่คุณจำเป็นต้องรู้
เพราะนี่คือ
“โอกาส”
แห่งอนาคต

นพ.เทวัญ ธานีรัตน์

“กระท่อม”
ขุมทรัพย์พันล้าน
ที่ถูกปิดบัง

KRATOM

นพ.เทวัญ ธานีรัตน์

“กระท่อม” ชุมทรัพย์พันล้านที่ถูกปิดบัง

นพ.เทวัญ อานีรัตน์

ราคา 195 บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

เทวัญ อานีรัตน์.

“กระท่อม” ชุมทรัพย์พันล้านที่ถูกปิดบัง.-- กรุงเทพฯ : ต้นคิด, 2565.

144 หน้า.

1. กระท่อม (พืช). 2. พืชสมุนไพร. I. ชื่อเรื่อง.

615.321

ISBN. 978-616-578-647-8

©ได้รับอนุญาตจัดพิมพ์จากเจ้าของลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับเพิ่มเติม) พ.ศ.2558 ห้ามลอกเลียนส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ มิเช่นนั้นจะถือว่าละเมิดลิขสิทธิ์และมีความผิดทางอาญา

ที่ปรึกษากฎหมาย	: อนันต์ แยมเกษร น.บ. น.ม. น.ศ.ม.
บรรณาธิการอำนวยการ	: วิภาวี เฉลิมชัยวัฒน์
บรรณาธิการบริหาร	: เปี่ยมศักดิ์ คุณากรประทีป
ผู้เขียน	: นพ.เทวัญ อานีรัตน์
บรรณาธิการ	: มาริสา ไกรถาวร
กองบรรณาธิการ	: มนตรา อัสสวาเลิศศรีคมี่ นิศานารถ ไชติมาภรณ์ พัทธธีรา เจริญหทัยรัตน์
พิสูจน์อักษร	: ภัทรธิดา ชัยเพชร
ออกแบบปก	: มะจิง
ศิลปกรรม	: มะจิง

จัดพิมพ์โดย

ต้นคิด สำนักพิมพ์

ในเครือบริษัท เพชรประกาย จำกัด

81 อาคารเพชรประกาย ถนนเสรีไทย

แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ 10510

โทรศัพท์ 0 2540 5535 # 103 โทรสาร 0 2540 5568

Homepage : <http://www.phetpragency.com>

พิมพ์ที่

บริษัท เลิฟแอนด์เพรส จำกัด

969 ถนนพระยาสุเรนทร์ แขวงบางชัน

เขตคลองสามวา กรุงเทพฯ 10510

จัดจำหน่ายโดย

บริษัท อมรินทร์ บุ๊ค เซ็นเตอร์ จำกัด

108 หมู่ที่ 2 ถนนบางกรวย-จตุรนต์

ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอบางกรวย นนทบุรี 11130

โทรศัพท์ 0 2423 9999 โทรสาร 0 2449 9500-6

Homepage : <http://www.naiin.com>

เพื่อให้ได้ประโยชน์จากกระท่อม
และหลีกเลี่ยงผลข้างเคียง
ตามจำนวนฟรังก์ที่ว่า

“Too much of a good thing”

ซึ่งหมายความว่า
สิ่งดีๆ ที่มากเกินไปพอดี
กลายเป็นไม่ดีไปได้นะ

คำนำ สำนักพิมพ์

ใครจะรู้ว่ากระท่อมสมุนไพรพื้นบ้านของไทย อดีตสมุนไพรที่ถูกขนานนามว่าเป็นยาเสพติดของไทยจะเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญในอนาคต เหตุที่เป็นเช่นนั้นเพราะว่ามูลค่าการนำเข้าใบกระท่อมในสหรัฐอเมริกาสูงปีละพันกว่าล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งเป็นตัวเลขที่สูงมากหากจะให้เทียบกับสมุนไพรอื่น ๆ หากรัฐบาลไทยส่งเสริมและผลักดันเรื่องนี้ได้อย่างจริงจัง กระท่อมจะกลายเป็นโอกาสของเกษตรกรไทย

ประเด็นสำคัญอีกเรื่องคือ กระท่อมมีอะไรที่ทำให้ชาวอเมริกันหันมาเทใจขนาดนี้ สิ่งเหล่านี้เป็นข้อมูลสำคัญที่จะทำให้เราได้เห็นถึงประโยชน์ต่างๆ ที่คนไทยเองไม่เคยรับรู้ ทั้งการรักษา บำบัด ฟันฟู

“กระท่อม” ชุมทรัพย์พันล้านที่ถูกปิดบัง ผลงานของ นพ.เทวัญ ธาณิรัตน์ คือ หนังสือที่จะพาเราไปรู้จักกระท่อมพืชสมุนไพรที่ไม่เต็มไปด้วยความลับที่หลายคนไม่เคยรู้ นับตั้งแต่ประวัติ การปลูก สรรพคุณ การตลาด ส่งออก ฯลฯ

โดยเฉพาะเรื่องมูลค่าการส่งออก ทิศทาง
อนาคตทั้งในด้านการวิจัย การแพทย์ ธุรกิจที่
หลายคนไม่เคยทราบข้อมูลความเจริญก้าวหน้า
ว่าไปไกลถึงไหนแล้ว

หากคุณไม่อยากพลาดข้อมูลดี ๆ เพื่อนำไปใช้ในการรักษา
บำบัด ฟันฟูตนเองหรือคนที่เรารัก รวมไปถึงการสร้างธุรกิจที่เกี่ยวข้อง
อย่าพลาดหนังสือเล่มนี้

เปี่ยมศักดิ์ คุณากรประทีป
บรรณาธิการบริหาร

คำนำ ผู้เขียน

กระท่อม คือพืชที่หลายคนรู้จักแต่ไม่ได้รู้จักในแง่ความเป็นสมุนไพร หากแต่รู้จักในนามพืชซึ่งเป็นยาเสพติด จนทำให้ภาพลักษณ์ของกระท่อมดูแย่และไม่น่าสนใจ ภายใต้บริบทและความเชื่อแบบนั้นไม่ได้ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยเพียงอย่างเดียว **แม้กระทั่งในแวดวงวิชาการ งานวิจัยแนวนี้ก็ไม่ค่อยได้รับความสนใจสักเท่าไร** ในขณะที่หลายประเทศได้ทำงานวิจัยในเรื่องนี้อย่างมากมาย ทำให้เราเสียโอกาสดี ๆ ไปมากมาย

จากข้อมูลตัวเลขการนำเข้ากระท่อมของสหรัฐอเมริกาที่สูงถึงพันกว่าล้านดอลลาร์สหรัฐ และเติบโตขึ้นทุกปี ก็น่าจะเป็นหลักฐานหนึ่งที่ชี้ให้เห็นว่า **กระท่อม ไม่ใช่พืชสมุนไพรธรรมดาเหมือนที่หลายคนคิด** นั่นแสดงว่ากระท่อมต้องมีบางสิ่งที่ฝรั่งเห็นคุณค่า แต่คนไทยมองข้ามหรือไม่อยากบอกให้สังคมรับรู้

นี่จึงเป็นแรงบันดาลใจที่ทำให้ผมตัดสินใจทำหนังสือเล่มนี้ขึ้นมา

พอยิ่งค้นคว้าหาข้อมูลก็ยิ่งพบว่า กระท่อม น่าจะเป็นโอกาสที่ดีทั้งในภาคการเกษตร ธุรกิจ หรือแม้กระทั่งวิทยาศาสตร์การแพทย์ ซึ่งแน่นอนว่าหากได้รับแรงสนับสนุนจากภาครัฐอย่างเต็มที่ ก็จะทำให้ทุกภาคส่วนเข้าถึงโอกาสเหล่านี้ได้ง่ายขึ้น

สำหรับหนังสือเล่มนี้ เป็นการศึกษาและค้นคว้างานวิจัยของนักวิจัยในหลากหลายสถาบัน เพื่อที่จะนำข้อมูลเหล่านี้มาถ่ายทอดให้กับคุณผู้อ่านได้รู้จักกับกระท่อมในทุกด้าน นับตั้งแต่ประวัติความเป็นมา ลักษณะทางกายภาพและสารต่าง ๆ ในกระท่อม รวมไปถึงประโยชน์ต่าง ๆ ทั้งในด้านการแพทย์ การรักษา การบำบัด รวมไปถึงการนำกระท่อมไปต่อยอดธุรกิจ

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อมูลที่ผมได้รวบรวมมานี้จะเป็นประโยชน์แก่คุณผู้อ่านทุกท่าน เพื่อให้ทุกคนมองเห็นโอกาสของกระท่อม ที่จะนำไปสร้างประโยชน์ทั้งในวงการเกษตร วิชาการ และธุรกิจ

นพ.เทวัญ ธาณิรัตน์

สารบัญ

บทที่ 1	รู้จักกระท่อม	10
	ชื่อทางวิทยาศาสตร์และชื่อเรียกอื่น ๆ	13
	ลักษณะทางพฤกษศาสตร์	15
	สารสกัดในพืชกระท่อม	16
	จากอดีตถึงปัจจุบัน	19
	ตำรับยาพื้นบ้านของกระท่อม	23
บทที่ 2	กระท่อมไทยมีดีที่สุดในโลกจริงหรือ	28
	สายพันธุ์กระท่อมไทย	31
	สายพันธุ์อื่น ๆ	34
	กระท่อมไทยแตกต่างจากกระท่อมแหล่งอื่นอย่างไร	37
	การปลูกกระท่อม	39
บทที่ 3	บริโภคอย่างไรให้ถูกกฎหมาย และไม่ทำลายสุขภาพ	48
	จากฮีโร่ท้องถิ่นสู่พืชเสพติด	50
	ปลดพืชกระท่อมออกจากยาเสพติดให้โทษ	53
	ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับพืชกระท่อม	55
	ขายน้ำกระท่อม ผิดกฎหมายหรือไม่	61
	กฎหมายพืชกระท่อมในต่างประเทศ	64

	ปริมาณแนะนำการบริโภค	68
	‘ถุงท่อม’ ภาวะอันตราย	71
	ผลข้างเคียงของกระท่อม	71
บทที่ 4	กระท่อม ขนาดตของยาไทย	76
	ไมทราไจนีน (Mitragynine) ในกระท่อม	78
	สรรพคุณมหาศาลของไมทราไจนีนในกระท่อม	82
	ทางเลือกใหม่ของยาแก้ปวด	87
	รักษาอาการแพ้ภูมิแพ้เกี่ยวกับระบบทางเดินอาหาร	89
	ดีสำหรับผู้ป่วยเบาหวานอย่างไร	89
	ต้านอาการซึมเศร้า บรรเทาอาการโรคพาร์กินสัน	90
	ความหวังใหม่กับ “เภสัชตำรับบำบัดผู้เสพติด	90
	สรรพคุณอื่น ๆ	91
บทที่ 5	กระท่อมแปรรูป โอกาสของกระท่อมไทย	94
	ประโยชน์ด้านเศรษฐกิจและสังคม	95
	ผลิตภัณฑ์กระท่อมแปรรูป	98
	ตลาดกระท่อมไทยในต่างประเทศ	107
บทที่ 6	สารพันเมนูจากกระท่อม	126
	สารพันเครื่องดื่มดื่มจากกระท่อม	128
	สารพันเมนูอาหารจากกระท่อม	134
	เมนูอื่น ๆ จากกระท่อม	137

บทที่ 1
รู้จักกระท่อม

KRATOM

คุณผู้อ่านส่วนมากรู้จัก “พืชกระท่อม” ในชื่อของยาเสพติดมาตลอด ทั้งที่พืชกระท่อมเป็นต้นไม้พื้นถิ่นที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไปในหลายพื้นที่ของประเทศไทย ทั้งยังให้ประโยชน์หลายด้าน เช่น การแพทย์แผนโบราณ หมอแผนโบราณใช้กระท่อมในการรักษาโรค บำบัดอาการเจ็บป่วย หรือช่วยฟื้นฟูร่างกายของผู้ป่วย

ในด้านการเกษตร คนไทยส่วนใหญ่ในอดีตทำอาชีพเป็นเกษตรกร ซึ่งเป็อาชีพที่เหนื่อยมาก หลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดิน

ฉะนั้น หากมีสมุนไพรระไรที่ทำให้เขาสามารถทำงานหนัก สู้แดด สู้ฝนได้ ย่อมตอบโจทย์ความต้องการของพวกเขาได้ และกระท่อมก็คือคำตอบที่ดีในช่วงเวลานั้น นอกจากนี้ กระท่อมยังถูกนำมาใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาในบางพื้นที่ตามความเชื่อของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งผมจะไม่ขอลงรายละเอียดตรงนี้

กระทั่งมีการประกาศให้พีชกระท่อมเป็นยาเสพติดเมื่อ 70 กว่าปีก่อน ทำให้ความผูกพันระหว่างชาวบ้านหรือประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ ต่อพีชกระท่อมเริ่มจางหายไป จากพืชสมุนไพรพื้นบ้านกลับกลายเป็นยาเสพติดผิดกฎหมาย ใครที่ปลูกหรือใช้เสพไม่ว่าจะต้มเป็นน้ำหรือกินทั้งใบย่อมมีความผิด ผสานกับการประชาสัมพันธ์ของภาครัฐ และการกำหนดให้เป็นหนึ่งในเนื้อหาของหลักสูตรภาคบังคับของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยยาเสพติดให้โทษทำให้พาลักษณ์ของพีชกระท่อมกลายเป็นยาเสพติดตัวร้ายในสังคมไทย

พีชกระท่อมถูกควบคุมครั้งแรกในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.2486 โดยระบุว่าห้ามปลูกและห้ามจำหน่าย ก่อนที่จะถูกขึ้นเป็นบัญชียาเสพติดอย่างจริงจังตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 พร้อมกันกับกัญชา กัญชง พืชฝิ่น และเห็ดขี้ควาย

ดังนั้นปฏิเสธไม่ได้ว่าหลังจากวันที่ 26 พ.ค. 2564 ที่มีการปลด “กระท่อม” ออกจากยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 8) พ.ศ.2564 ให้สามารถขายเชิงพาณิชย์หรืออุตสาหกรรมได้ พืชชนิดนี้จึงกลายเป็นที่จับตามองของใครต่อใครมากมายเพียงชั่วข้ามคืน หลายองค์กร หลายหน่วยงาน รวมถึงผู้บริโภคในไทยต่างให้ความสนใจศึกษาพีชกระท่อม **ทั้งในเชิงการแพทย์ เศรษฐกิจ และการพาณิชย์** แต่ก่อนที่เราจะไปไกลกว่านั้น ในบทนี้ผมจะพาคุณผู้อ่านมาทำความรู้จักสมุนไพรที่ชื่อ **กระท่อม**

ชื่อทางวิทยาศาสตร์และชื่อเรียกอื่น ๆ

กระท่อมเป็นไม้ยืนต้น มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า

***Mitragyna speciosa* (Korth.) Havil.**

มีชื่อสามัญว่า **Kratom**

เป็นพืชในวงศ์ **Rubiaceae (วงศ์เข็ม)**

โดยชื่อ **Korth.** และ **Havil.** ที่ปรากฏในชื่อทางวิทยาศาสตร์ ย่อมาจากชื่อของนาย **Pieter Willem Korthals (ปีเตอร์ วิลเลม คอร์ททาลส์)** และ **George Darby Haviland (จอร์จ ดาร์บี ฮาวิลแลนด์)**

Pieter Korthals เป็นนักพฤกษศาสตร์ชาวดัตช์ ที่ได้บันทึกถึงพืชกระท่อมอย่างเป็นทางการครั้งแรกในปี ค.ศ.1839 ณ ตอนนั้นปีเตอร์ตั้งชื่อพืชชนิดนี้ว่า **Stephegyne speciosa**

โดยพืชชนิดนี้ถูกเปลี่ยนชื่อและจัดจำแนกประเภทใหม่หลายครั้ง ก่อนที่สองทศวรรษต่อมา คือในปี ค.ศ.1859 **George Haviland** ศัลยแพทย์และนักธรรมชาติวิทยาชาวอังกฤษ จะจำแนกประเภทและให้ชื่อทางวิทยาศาสตร์สุดท้ายว่า **Mitragyna speciosa**

